

РОЛЬ ЗОШИТІВ З ДРУКОВАНОЮ ОСНОВОЮ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

В умовах розвитку сучасної географічної науки розвиток компетентностей в учнів є важливою складовою викладення курсу «географія» в школах. Методика викладення має бути насичена прийомами, що сприяють розвитку самостійності, дослідницьких умінь, інформаційної та комп'ютерної грамотності. Перспективними є різноманітні види самостійних робіт, які допоможуть самостійно отримувати і аналізувати інформацію, володіти інформаційно-комунікаційними технологіями. В реалізації цих задач на допомогу вчителю можуть прийти зошити з друкованою основою.

Презентуємо авторську розробку – робочий зошит для 7 класів «Материків та океанів» (Рис. 1).

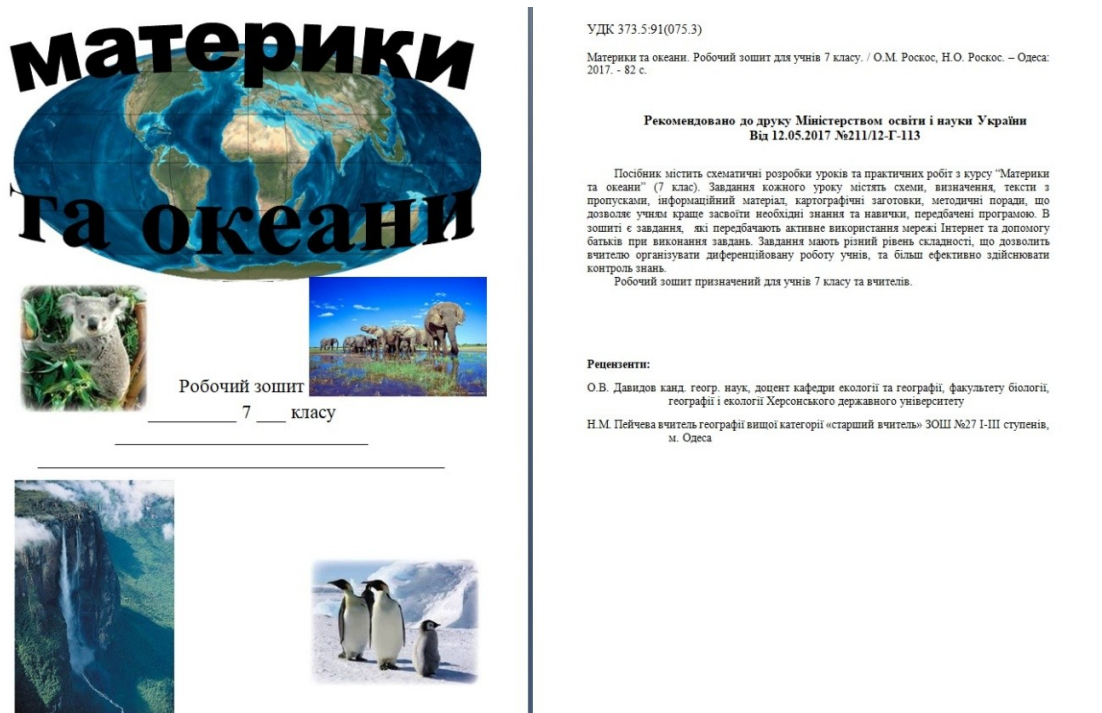

Рис. 1 Титул та друга сторінка робочого зошиту

Робочий зошит створено як путівник по захоплюючому океану географічних знань. Його ціль допомогти створити особистість, яка володіє просторово-географічними знаннями, культурно-географічними ціннісними орієнтирами, активною громадською позицією.

Завдання в зошиті мають різний ступінь складності, передбачають активне використання картографічного матеріалу сучасних інформаційних технологій. Використання зошиту на уроках географії допомагає формувати в учнів такі предметні компетентності.

Для формування *інформаційної компетентності* – використовуємо завдання, пов'язані з аналізом таблиць, схем, діаграм, графіків; стимулюємо роботу з різними джерелами інформації (підручник, довідники, карти, наукові журнали, мережа Інтернет); залучаємо школярів до красзнавчої роботи, дослідницької та пошукової діяльності. Приклад завдання з зошита: *На контурній карті позначте райони з найбільшою висотою припливу*

- до 18 м, найбільша для Світового океану – затока Фанді (45° пн.. ш. 65° зх.. д.)
- до 16,3 м – дельта річки Северн, Великобританія (51,5° пн.. ш. 2° зх.. д.)
- до 14,7 м – Гранвіль, Франція (48,5° пн.. ш. 2° зх.. д.).

Комунікативна компетентність – активне спілкування учнів (конференції, семінари); створення та захисту індивідуальних та групових проєктів; заохочуємо учнів до вживання географічної термінології та вивчення географічної номенклатури. Приклад - наступне завдання з зошита:

Дослідження. Підготуйте повідомлення-презентацію на тему: «Ландшафти минулих геологічних епох.», «Видатні дослідники материка Африка» тощо.

Підготуйте повідомлення-презентацію про визначні форми рельєфу Африки. Наприклад: вулкан Кіліманджаро, западина Ассаль, Драконові гори.

Для вивчення географічної номенклатури в межах кожного уроку наводиться перелік географічних об'єктів обов'язкових для вивчення, а також додані об'єкти які дозволяють розширити географічний світогляд учнів (виконують за бажанням).

Розвиваючи *мовленнєву компетентність*, використовуємо наступні завдання: надати усну або письмову характеристику об'єктів, явищ, подій; скласти таблицю або схему чи побудувати відповідь на основі схеми, таблиці; навчитися висловлювати власну думку, формулювати й захищати власну позицію; складати різні типи планів характеристик географічних об'єктів; готувати доповіді, реферати, складати тези, есе.

Приклад завдання з зошита:

1. За кліматичними діаграмами заповніть таблицю і визначте тип клімату Південної Америки.

Назва міста	t січня, °C	t липня, °C	Амплітуда t, °C	Річна кількість опадів, мм	Режим випадіння опадів	Тип клімату

2. Скласти каталог водоспадів материка Південна Америка. Заповнити таблицю, проілюструвати її фото або малюнками (вклеїти в зошит або на окремому аркуші). Мінімум 3 об'єкти. Для збору інформації використовуйте мережу Інтернет.

Полікультурна компетентність – під час вивчення країн світу використовуємо на уроках різноманітні матеріали, які свідчать про досягнення культури країн (демонструємо фото музеїв, національних костюмів, архітектурних пам'яток, звичаїв); використовуємо випереджувальні завдання з метою створення учнями візитних карток – презентацій країн світу. Приклад завдань з зошита:

Завчасні завдання

- Підготувати пам'ятку для туриста (які щеплення потрібно зробити, набір необхідних речей)
- Визначні туристичні об'єкти (5 шт., фото, коротка інформація)
- Особливості культури (національний одяг, їжа, звичаї, традиції, свята, можливі заборони)
- Національна валюта (курс до гривні/долара)
- Які види транспорту доступні?
- Підготувати проєкти в вигляді або презентації, або плакат, або буклету тощо

Компетентність продуктивної творчої діяльності – навчаємо учнів розв'язувати проблеми, працюючи індивідуально та в групах; залучаємо школярів до складання ребусів, віршів, реклам. Приклад завдань з зошита:

Проблемне питання. Відомо, що Америку відкривали неодноразово (вікінги, Колумб, полінезійці...). З 1421 р. ще один народ веде суперечку щодо пріоритету Колумба - китайці. Вагомим доказом є карта 1763 р. - копія карти 1418 р., на якій уже зображені Північна та Південна Америка. Кому з відкривачів ви надаєте перевагу відкриття? Обґрунтуйте свою думку.

Розвивати *картографічну компетентність* допомагають різноманітні завдання з використанням атласу та контурних карт.

Висновки

Самостійні роботи, передбачені програмою, виступають найважливішим засобом прояву зацікавленості до географії і є обов'язковими для виконання учнями. Особливістю організації освітнього процесу з географії є зв'язок практичних умінь і теоретичних знань, які формуються одночасно. При цьому для сучасних учнів важливою є наочність викладення і засвоєння матеріалів, застосування сучасних методів отримання знань, швидкість виконання і неординарність завдань. Всі ці вимоги реалізовано в представленому зошиті.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Атлас вчителя / В.В. Молочко, Ж.Є. Бонк, І.Л. Дрогушевський та ін.. – К.: ДНВП «Картографія», 2010. – 328 с.
2. Атлас 7 клас. Географія материків і океанів. - К.: ДНВП «Картографія»
3. Географія / Авт.-упоряд.: Л. Панасенко, М. Сорока, С. Капіруліна, Н. Бєскова, Л. Паламарчук. – 2-ге вид. – К.: ТОВ «Казка», 2010. – 992 с.
4. Географія. Зошит для практичних робіт. 7 клас: [навч. посіб] / О.М. Топузов, Т.Г. Назаренко, О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна та ін. – К.: ДНВП «Картографія», 2015. – 40 с.
5. Географія: підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В.М. Бойко, С.В. Міхелі. – Харків: СИЦИЛІЯ, 2015. – 304 с.
6. Географія: підруч. для 7 класу. / О.М. Топузов, О.Ф. Надтока, Т.Г. Назаренко, Л.П. Вішнікіна, А.А. Шуканова, В.М. Самойленко. – К.: ДНВП «Картографія», 2015. – 325 с.
7. Географія: підруч. для 7 класу. загальноосвіт. навч. закл. / Г.Д. Довгань, О.Г. Стадник. – Х.: Видавництво «Ранок», 2015. – 304 с.
8. Материки та океани. Робочий зошит для учнів 7 класу. / О.М. Роскос, Н.О. Роскос. – Одеса: 2017. - 82 с. Рекомендовано до друку Міністерством освіти і науки України Від 12.05.2017 №211/12-Г-113.